

Všeobecná deklarace lidských práv po šedesáti letech: Nejvýznamnější dokument 20. století?

Víte co, každé ráno už je to zase stejné, už jsem zase začala zabředávat v tom nudném a unavujícím stereotypu. Ráno zazvoní budík a já si ani neuvědomím, že začíná další den, jen ho prostě vypnu a strčím hlavu pod peřinu. Neotravuj mi život, blbče.

„Vstávej, už je ráno, no tak vstávej!...“ Dejme tomu, že textem a optimismem se tahle písnička na buzení hodí. Jenže v praxi se ani takto samozřejmé věci nemusí osvědčit. Mně se teda momentálně jeví jako nejhorší píseň století.

Rána jsou vážně děsná. Se mnou třeba vůbec není řeč. Kdo se na mě s něčím obrátí, se zlou se potáže.

K autobusu dorazím přesně a hned se přidám k Jane. To už jsem po ranním kafi a víčka držím jakž takž otevřená.

„Tak co, jak to včera dopadlo?“ Zeptá se mě Jane. Vypadá neobvykle čile. Jindy spolu prozíváme celou cestu do školy, dnes ale asi budu zívat sama.

„No, šlo to. Nakonec jsem to všechno stihla a dodívala jsem i ten film od tebe. Fakt dobrý, díky, ale přinesu ti ho až zítra, jo, neva?“

„V pohodě. Fajn, že se ti to líbilo.“

„Hm...ale stejně jsem čekala, že to dopadne dobře.“

„Nojo, to by pak ale byl moc velkej sladák a byl to skutečnej příběh, nezapomeň,“ pousměje se.

„A co ty, jsi nějaká moc vzhůru, ne?“ Prolustruji ji ještě jednou pohledem.

„No, ani ne...vstávala jsem v pět, abych dočetla tu knížku.“

„Tu jak sis včera půjčila?“

„Hm.“

„Blázne. A co?“

„Fakt super. Já si potřebovala trochu odpočinout od těch odborných knih, víš. No, ale tohle splnilo svůj účel. Bylo to o jedný holce z Anglie, co se zamilovala do muslima, pak si ho vzala a dostala se najednou do úplně jiný společnosti. Nesměla nikam chodit a vůbec nic dělat. Vlastně měla povolený jenom to, co jí schválil ten její muž a jeho rodina. Pak nakonec jí i bil, protože hrozně žárlil a ona pak asi po dvou letech od něj utekla.“

„Ty jo...a to s ním odešla do Arábie, jo?“

„Ne, on byl taky Angličan.“

„Aha, no ale v Anglii přece ti muslimové nejsou tak hrozný, ne?“

„No, možná jsou ještě horší. I když těžko říct, no. Ale asi jak tam jsou tak docela izolovaní, tak jsou někdy ještě víc radikálnější.“

„Ta holka, to je ale stejně blázen, já bych si teda muslima nevzala.“

Vydýchaný vzduch v autobuse začíná být čím dál víc nesnesitelnější. Na zastávce, kde jsme před chvílí stáli, přistoupilo nějak moc lidí. Byl mezi nimi i Kuba, takový maskot našich ranních cest. Nejčastěji si sedává sám a s nikým se nebaví. Musím přiznat, že mě na něm něco fascinuje. Často se přistihnu, že na něj koukám a přemýšlím o něm.

Všechna místa jsou obsazena a pár lidí dokonce stojí, takže se mi Kuba se svou hubenou postavou pro tentokrát docela ztrácí z dohledu. Zato za nás si sednul chlap jak hora, co určitě měří minimálně dva metry a váží tak sto padesát kilo. Sedačka mu asi moc velký prostor a komfort neposkytuje. Cítím, jak se stále vrtí a skoro slyším, jak počítá minuty, kdy už bude moct vystoupit. Je mi to dost nepříjemné, jak na mě zezadu a svrchu funí. Mimoto si začínám

uvědomovat, jak jsem proti němu malá a bezbranná. To člověku moc dobrý pocit sebejistoty nedodá.

Vedle té hory sedí nějaká žena, jež ho zrovna, když přejíždíme přes retardér, napomene: „Prosím tě, nevrť se tak!“

„Mlč!“ odsekne on a žena od té doby už opravdu nepromluví.

Vystoupíme hned na další zastávce. Je to sice o stanici dřív, než musíme, ale co se dá dělat, když bez kyslíku to prostě nejde.

„Tyjo, to ti je týpek, ten co seděl za náma. Znáš ho?“, řekne Jane.

„Ne. Co je s ním?“

„No, oni bydlej' vedle nás. Ten tu ženskou má zmáklou, to bys nevěřila. Ta ti s sebou nechá orat, až to není hezký. Asi jsem moc hrdá, to bych teda nesnesla.“

Já mám ale myšlenky jinde, takže se na tohle téma nechytanu

„Hm, hele, všimla sis, že se Kuba na ostatní dívá tak hrozně bojácně? Fakt by mě zajímalo, čeho se tak pořád bojí,“ obrátím se na Jane, stylem já o voze ty o koze.

Ale Jane je fajn, takže to přejde s úsměvem a propere se mnou Kubu do poslední nitky. Nakonec dojdeme k nelichotivému závěru: je prostě divnej, protože se tváří moc neutrálně a protože si za ta léta ani jednou po ránu nezívá.

Dnešní úterý ve škole vypadá jako každé jiné úterý ve škole. Odnáším si z něj pouze jeden jediný postřeh, a to, že věřím na osud. Kdybych vám to chtěla vysvětlit, tak by se mi to asi stejně nepovedlo. A proto se vás zeptám, věříte na osud i vy?

Mám totiž *zvláštní shodou náhod* takové štěstí, že se mi různé věci a myšlenky vždycky sejdou ve jednu dobu a spojí se do takového zvláštního útvaru, který nepochopitelně dává smysl. Chápete mě?

Dnes jsme se prostě *čirou náhodou* ve škole bavili o lidských právech. Po třídě nám koloval text Všeobecné deklarace lidských práv a svobod, co v roce 1948 podepsalo několik desítek států na Valném shromáždění OSN. Do textu jsem se na chvíli začetla a zkusila jsem si ho dát dohromady se vším, co jsem v poslední době prožila. Už jenom ten včerejší film, který mi půjčila Jane: byl o americkém černochovi, co se kdysi dávno snažil vymanit z okovů otroctví. Jenže byl na to sám, ostatní se k němu báli přidat, a tak to s ním nedopadlo moc dobře.

K tomu se dá ještě přidat příběh Angličanky, o které jsme se bavili dnes ráno. A jaký je asi příběh ženy z autobusu? A pak ještě minulá hodina dějepisu, kde jsme brali druhou světovou válku... Všechno se to začíná spojovat a na povrch vyplouvají další a další otázky. Kde je hranice lidských práv? Co si ke mně může druhý dovolit, záleží snad opravdu jen na mé vůli, kde mu určím hranice? K čemu vůbec byla taková nějaká deklarace, napsání, že všichni mají stejná práva, když skutečnost je trochu někde jinde? Co třeba potrat? Má i nenarozené dítě právo na život?

Po hodině zajdu za Jane a všechno jí řeknu.

Ona jen sklopí dolní ret a řekne: „Jo, to máš těžký. Ta deklarace, to je jen papír, skutečnost je dost jiná, tak si myslím, že to byl takový vstřícný krok, nějaký ucelení, podepsání, jakože všichni souhlasí, ale dodržujte si to každý po svém. Nevím, no.“

„Ale nějakou váhu to určitě má. Prostě už třeba jenom to, že nějaký takovej papír existuje je důležitý, ne? Lidi potřebujou mít daný pravidla, aby věděli, čeho se maj' držet.“

„To jo, ale pravidla jsou od toho, aby se porušovali,“ usměje se Jane.

„No, ale ne v takových věcech přece! Já ti nevím... pro mě už je tohle všechno tak samozřejmý, že už nad tím snad ani nedokážu přemýšlet.“

„Víš, Pavlí, ono to asi ani není moc normální, když se dvě takový pubert'áčky jako my baví o Všeobecné deklaraci,“ usadí mě.

Má pravdu. Asi to fakt není normální. Takže nechám deklaraci deklarací a jdu na oběd.

Po obědě hodinu čekám na odpolední seminář. Ven se mi jít nechce (že by tam bylo bůhvíjak krásně, to teda není) a *náhodou* narazím na Kubu, jak sedí u šaten a čte si. Přisednu si k němu. Za normálních okolností bych to neudělala, protože sama nemám ráda, když mě někdo vyrušuje při čtení, ale jsem v takovém divném rozpoložení, je mi smutno a všechno je mi najednou úplně jedno.

Podívá se na mě tím svým tak zvláštně neutrálním pohledem, že nevím co si myslet. Jestli se nemám radši zase zvednout a jít. Na okamžik zalituji toho, že jsem si k němu přisedla, ale nevzdávám se.

„Ahoj,“ začnu, protože tím rozhodně nic zkazit nemůžu.

„Ahoj,“ zachovává si svůj neutrální styl.

Nastává chvíle ticha.

Omlouvám se Vám, můj milý čtenáři, ale nic jiného, než otázka „Co čteš?“ mě nenapadla. Já vím, že to nebylo zrovna moc duchaplné, ale to ticho jsem potřebovala protnout okamžitě, abych zahнала chuť odejít. Sama nevím, proč mě napadlo, začít se s ním bavit. *Náhoda nebo osud?* Kuba mě ale překvapil. Trošičku se pousmál a po chvíli jsme se bavili už normálně. Dokonce i on mi přišel normální, takže jsem se mu v duchu omlouvala za ten předčasný úsudek, že je divnej.

Hodina čekání, kterou je vždy dobré, co nejrychleji zabít, mu stačila k tomu, aby se uvolnil a rozpovídal. Nakonec jsem z něj byla vedle já.

Víte proč se tak milý kluk straní lidí, v čem je kámen úrazu? V tom, že je věřící! Navíc žije jen se svou mamkou a nejbližší rodinou v dost uzavřeném kruhu, proto si myslí, že ostatní lidé by k němu nebyli tak tolerantní, aby na něj nekoukali jako na někoho *jiného*. Koukala jsem jak spadlá z višně. Tak tohle je ten jeho Problém?

Víte co, já mu asi dám přečíst deklaraci.

Hlavní myšlenka: Všeobecná deklarace má velké ambice být tím nejdůležitějším dokumentem 20. století, protože se týká toho nejzákladnějšího, lidských práv. Jediný důvod, proč podle mě tím nejdůležitějším dokumentem není, je její čistě formální funkce. Pro mnoho lidí je pouhým papírem s pravidly, které se dost často nedodržují.

Pavčina Lukešová, 4. G, Gymnázium a Střední odborná škola, Klášterec nad Ohří